

2019-07-31, Vilnius

Vilniaus apygardos administraciniam teismui,
Žygimantų g. 2, Vilnius 01102

PAREIŠKĖJAI: Vladas Turčinavičius, a.k. 34105061094, Nemenčinės pl. 8-23, Vilnius, LT-10102
–Nepriklausomybės gynėjų sąjungos Vilniaus sk. p. pavaduotojas,
el. p. vladas.galindas@gmail.com;
Astra Genovaitė Astrauskė, a.k.46005020610, Vydūno g. 19-72, Vilnius,
Algis Avižienis, a. k. 35307130999, S. Kairio g., Vilnius

ATSAKOVĖ: Vilniaus miesto savivaldybės taryba, j. k. 188710061
Konstitucijos pr. 3, LT-09601

PAREIŠKIMAS

DĖL VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS TARYBOS 2019-07-24 SPRENDIMO NR. 4 „DĖL KAZIO ŠKIRPOS ALĖJOS PAVADINIMO PAKEITIMO PERVADINANT JĄ TRISPALVĖS VARDU“ GINANT VIEŠUOSIUS INTERESUS

Vilniaus miesto savivaldybės taryba (toliau – Taryba) 2019-07-24 sprendimu Nr. 4 „Dėl K. Škirpos alėjos pavadinimo pakeitimo pervadinant ją Trispalvės vardu“ pakeitė Kazio Škirpos alėjos Vilniuje pavadinimą pervadinus ją Trispalvės pavadinimu.

Manome, kad šis Tarybos kaip savivaldybių kompetencijos viešojo administravimo subjekto (Viešojo administravimo įstatymo 3 str. 1, 12 dalys (toliau – VAJ) administracinis aktas nėra įstatymais pagrįstas, taigi nėra teisėtas.

Siūlymas pervadinti K. Škirpos alėją buvo pateiktas Tarybai svarstyti jos nario, grindžiant tuo, kad, atseit, K. Škirpa, veikdamas kaip Lietuvos valstybės diplomatas - prieškario ir karo laikotarpiu ambasadorius Berlyne ir kaip Lietuvos kariumenės karininkas, 1940 metų lapkritį su kolegomis Berlyne įkūręs Lietuvos aktyvistų frontą (LAF) ir tapęs jo pirmininkas, reiškė antisemitinę poziciją, galėjusią turėti reikšmės antisemitiniam vyksmui karo metų Lietuvoje. Akivaizdu, kad tokiam baudžiamojo pobūdžio kaltumui pagrįsti yra būtinas juridinio fakto patvirtinimas įstatymo nustatyta tvarka, kas yra prokuratūros ir teismo kompetencija. Pačiai savivaldos institucijai - Tarybai ši kompetencija nepriklauso, o dokumento, tinkamai – įstatymų nustatyta tvarka patvirtinančio minėtą K. Škirpos kaltumą, svarstant klausimą Taryboje, pateikta nebuvo. Kol tokio patvirtinamojo dokumento nėra arba kol tokio pobūdžio kaltumas nėra pripažintas įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu, asmuo laikomas nekaltu (LR Konstitucija 31 str.). Taigi objektyvios priežasties kelti K. Škirpos alėjos pervadinimo klausimą ir jį pervadinti nebuvo. Akivaizdu, kad nesant pripažinto baudžiamojo kaltumo, nebuvo sąžiningo pagrindo ir moraliniam kaltinimui, kuriuo rėmėsi Meras savo pasisakyme posėdyje. Taigi Taryba neturėdama įstatymo nustatytų įgaliojimų spręsti kaltumo klausimą ir nesant pateikto jį tinkamai patvirtinančio dokumento, negalėjo – neturėjo pagrindo K. Škirpą laikyti kaltu ir moraline prasme. Tokiu atveju Taryba priimdama minėtą 2019-07-24 viešo administravimo aktą nesivadovavo įstatymų viršenybės principu (VAJ 4 str. 1 d. 1 p.), piktnaudžiavo valdžia ir tuo pažeidė VAJ 4 str. 1 d. 4 p. reikalavimus. Dėl šių pažeidimų Tarybos 2019-07-24 sprendimas Nr. 4 nėra teisėtas, yra naikintinas Administracinių bylų teisenos įstatymo 91 str. 1 d. 1 p. (toliau - ABTĮ) pagrindu.

Keisti gatvių pavadinimus, kaip išimtinę šią Tarybos kompetenciją nustato Vietos savivaldos įstatymo 16 str. 2 d. 34 punktą, Taryba privalo pagal Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyto turinio kriterijus. Iš to aišku, kad gatvių pavadinimų kriterijų turinio nustatymo veikla priklauso valstybiniam, o ne savivaldybių, viešojo administravimo subjektams – institucijoms (VAJ 3 str. 9 d.). Konkrečiai gatvių pavadinimų kriterijų turinys yra nustatytas LR Vidaus reikalų ministro 2011 m. sausio 25 d. įsakymo Nr. 1V-57 patvirtintame apraše, pakeistame ministro 2019 m. gegužės 23 d. įsakymu Nr. 1V-480 (toliau – Aprašas). Šio Aprašo 3.4. punkte, nustatančiame šiuo atveju dominančio pavadinimo kriterijaus turinį, yra sakoma, kad

gatvių pavadinimai su asmenvardžiais turi būti **parenkami vertinant** personalijų nuopelnus Lietuvos valstybės ar krašto istorijai, mokslui, menui, kultūrai, politikai ir kitoms visuomeninio gyvenimo sritims. Tad akivaizdu, jog savivaldos institucijos pačios asmenybėms nuopelnų nustatinėti negali, jų galioje yra tik asmenybės pasirinkimas vertinant pagal jau esamus, turimus, valstybės, visuomenės pripažintus jų nuopelnų turinius ir kitaip susijusias su atitinkama vietoje. Tad pagal šį kriterijų asmenybių nuopelnų valstybei turinio peržiūrėjimas iš principo negali būti savivaldos kompetencija, tai valstybės institucijų reikalas, juolab kai klausimas yra dėl valstybės sostinės. Ir pati „nuopelnų valstybės istorijai“ sąvoka – sako, kad tai yra atitinkamo valstybinio viešojo administravimo subjekto kompetencija. Istorija yra mokslas. Taigi K. Škirpos nuopelnų valstybės istorijai peržiūrėjimas, jeigu tam ir rastųsi objektyvus, įstatymų nustatata tvarka įrodytas pagrindas (LR konstitucijos 31 str.), pagal kompetenciją galėtų būti sprendžiamas, tarkim, Lietuvos mokslo tarybos ar kitos atitinkamos valstybinės institucijos, tik ne savivaldos institucijos. Tad savivaldos institucija – Taryba neturėdama įgaliojimų spręsti dėl personalijos nuopelnų valstybei turinio, tai K. Škirpos atžvilgiu vykdė piknaudžiaudama valdžia (VAĮ 4 str. 1 d. 4 p.), tuo pažeidė jo asmenybei priklausančią istorinę teisę (Aprašo 3.4. punkto kriterijus) būti valstybiškai įamžintai pavadinant alėją Vilniuje jo vardu. Tokiu atveju šiuo Tarybos viešojo administravimo aktu dar yra pažeisti ir viešieji, valstybiniai tautos istoriniai interesai dėl K. Škirpos atminimo įamžinimo valstybės sostinėje. Dėl to minėtas Tarybos viešojo administravimo aktas nėra teisėtas, - naikintinas pagal ABTĮ 91 str. 1 d. 1 p.

Akivaizdu, kad Tarybos priimamu viešojo administravimo aktu gali būti pažeisti suinteresuotų asmenų, kuriais šiuo atveju yra Lietuvos piliečiai, viešieji interesai, todėl, siekiant išsiaiškinti ginčijamo klausimo esmę ir su juo susijusias aplinkybes, jie privalėjo būti apklausti. Tam, kad išsiaiškintų padėtį dėl viešųjų interesų, buvo būtina atlikti Lietuvos gyventojų apklausą. Tarybos sprendimas priimtas neatlikus šios apklausos, tuo pažeistas VAĮ 24 str. procedūrinis reikalavimas. Dėl šio pažeidimo Tarybos aktas kaip neteisėtas naikintinas ABTĮ 91 str. 1 d. 3 p. pagrindu.

Civilinio kodekso 6.271 str. 1 d. nustato (toliau – CK), kad žalą, atsiradusią dėl savivaldybės valdžios institucijų neteisėtų aktų, privalo atlyginti savivaldybė iš savo biudžeto. Priimtu Tarybos sprendimu paskleidus tikrovės neatitinkantį faktą, kad Lietuvos valstybės istorijai nusipelnęs K. Škirpa buvo antisemitinių pozicijų asmenybė ir kad tai galėjo paskatinti antisemitines nuotaikas Lietuvoje, buvo pažeminta Lietuvos valstybės garbė ir orumas ir dėl to – padaryta neturtinė žala valstybei. Garbės ir orumo pažeminimo atveju preziumuojama, kad paskleisti faktai neatitinka tikrovės, kol juos paskleidęs asmuo neįrodo priešingai (CK 2.24 str. 1 d.). CK 2.24 str. 6 d. nustato, kad tikrovės neatitinkančius faktus (duomenis) asmuo atleidžiamas nuo civilinės atsakomybės, jeigu tie duomenys yra paskleisti apie viešąjį asmenį bei jo valstybinę ar visuomeninę veiklą, o juos paskelbęs asmuo įrodo, kad jis veikė sąžiningai siekdamas supažindinti visuomenę su tuo asmeniu ir jo veikla. Šiuo atveju tokių sąžiningų siekių nebuvo. Tarybos sprendimo tikslas buvo kitas – pervadinti K. Škirpos atminties įamžinimui jo vardu 1998 metais pavadintą alėją Lietuvos sostinėje Vilniuje. Tad atleisti Tarybą nuo civilinės atsakomybės nėra pagrindo – neturtinė žala priteistina ir esanti atlygintina įstatymų nustatyto atveju (CK 6.250 str. 2 d.).

Neturtinės žalos dydį tikslingai skaičiuoti kaip proporcingą šį viešąjį interesą ginančiųjų asmenų skaičiui, kuris šiuo atveju vadovaujantis protingumo principu galėtų susidėti iš šio skundo pareiškėjų bei protesto peticiją prieš šį Tarybos sprendimą pasirašiusių asmenų skaičiaus. Laikant, kad valstybei padaryta žala yra lygi sumai kiekvienam iš šių viešųjų interesų gynimo subjektų atskirai padarytai žalai. Manytina, kad kiekvienam iš jų yra padaryta 300 eurų (skurdo riba yra 245 eurai) dydžio neturtinė žala. Protesto peticiją pasirašiusių yra 1673, taigi 300 eurų X 1673 = 501900 eurų.

Atkreipiamas teismo dėmesys į tai, kad pateikiamu pareiškimu ginami viešieji interesai, tad pareiškėjai nuo žyminio mokesčio yra atleisti (ABTĮ 36 str. 7, 10 p.).

Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes ir nurodytus teisinius pagrindus prašome Teismo Vilniaus miesto tarybos 2019 m. liepos 24 d. sprendimą Nr. 4 panaikinti ir priteisti iš atsakovės valstybės naudai 501900 Eur sumą jai padarytos neturtinės žalos atlyginimo.

Kadangi išlaidos, padarytos vykdant sprendimą, o jį panaikinus gali tapti materialine žala, vadovaujantis ABTĮ 70 str. 3 d. 3 p. prašome Teismo taikyti reikalavimo užtikrinimo priemonę - laikinai - iki bus išspręsta byla dėl Tarybos sprendimo panaikinimo, jo galiojimą sustabdyti.

PRIEDAS:

Pareiškimo kopija, 1 egz.,

Tarybos sprendimo kopija, 2 egz.,
Tarybos posėdžio garso ir vaizdo įrašas elektronine forma,
Protesto peticija ir ją pasirašiusių sąrašai popierine forma - 4 psl. su nuoroda į elektroninę formą.

Vladas Turčinavičius

Astra Genovaitė Astrauskė

Algis Avižienis